

"מלחמתם של חיילי הרגלים"

צבא ההגנה לישראל בעיני אמריקאי

עם סיומה של ההפוגה הראשונה, נטלו הכוחות הישראליים את היוזמה בכדיהם. הפולשים גורשו מעמדות אשר נדמו כבלתי ניתנות לכיבוש. נכבשו או נכבשו-חזרה, מקומות, בצורים מטבעם, אשר הדעה נתנה כי יחזיקו מעמד במשך חדשים בפני התקפות. נצחונות מפתיעים אלה הושגו ע"י פלגות קטנות של אנשים מאומנים, אשר נשענו לגמרי על הפתעה, העזה, התקפות-לילה ורצון לנצח. אלה מאנשי-הצבא האמריקאים אשר לחמו באיטליה ויכלו את קשי קרב-הלילה, תוך נסיונות לעקור גרמנים מעמדות-מוכנות. הגרמנים היו חיילים לפי משלהי-דם, והם ניתנו בחוש הודר להערכת האפשרויות הגלומות במבנה-השטח, ובכשרון מובהק לקרב-הגנה. נדמה, כי לערכים חסרות שתי התכונות הנ"ל גם יחד.

בחור-הצבא הישראלי

החייל הישראלי נמוך במקצת מן האמריקאי. הוא רחב כתפיים, שרירי ורגיל לעבודה גופנית קשה ולהליכה ברגל. באם הוא בא מתוך "קיבוץ" (שוב חקלאי שיתופי) הריהו במצב גופני טוב, עם ראשית דרכו כחייל. החיים במקומות כאלו מצריכים מאמץ גופני דרוך כדבר-קבע שבהווה היום-יומית, בעבודה בשדות או בהתאמצות אחרת השומרת על כושר גופני. אין "תסגולת" כזאת דבר שבת-כניית — אך עם זאת הנה תוצאתם הטבעית של חייה-העבודה.

יש בו, בחייל, אהבה עמוקה לאדמה. הוא ער במידה מספקת כדי לדעת, שאם יפסיד במלחמה — יפסיד את כל היקר לו: — אדמתו, חרותו, זכותו לעצמאות, רוחנית וגופנית כאחד. עד כה לא היה אפילו מקרה אחד של אדם אשר יתנגד לשירות צבאי מתוך סיבות מצפוניות.

זהו החומר הגלמי — דוגמה נאה, מבחינה גופנית ושכלית. אדם, הנכון לקבל את אימוניו ושאינו זקוק לשירות תעמולה אשר יסבירו לו לשם מה עליו להלחם. אין הוא אוהב את האימונים יותר משאוהבים אותם טירונים בכל רחבי תבל. אך אין לו הפנאי לשנות בדאגות אלו. אם הוא זוכה באימונים במשך עשרים יום, בין החיל ובין הקרב, הרי זכה בהרבה יותר מן המתאמנים שקדמו לו.

אימוני-היסוד שלו כוללים את תירגולי-הסדר במבנים מכוונים וסידורת אימון בנשק. הוא מקבל אימון-מה, אך לא רב. בקליעה ברובה. או שיש בו כושר גופני ראוי ללוחם, או שהוא רוכשו, ע"י שעות מפרכות על "מסלולי-מכשולים", בדומה לאלה שלנו.

באם הוא מומחה באחד המקצועות, או מתאים, בשל התעסקותו בעודו אורח, לאחת מיחידות השירותים או המטה, יועידוהו למשמרתו בהתאם לכך. יכול הוא להיות סמוך ובטוח כי יעסיקוהו דיו, באשר לשנות השחרים זמן, אנשים וחמרים, אין לנהוג בהם בנבון. תקופת האימון הקצרה אינה מוציאה חייל שהוא מאומן לגמרי. אולם, היא שולחת אותו ליחידה, או לקרב, במקום בו הוא מוסיף הרבה על לימודו.

זו הפעם הראשונה מצאה המלחמה שלנו, כאן בארץ, את ביטויה בעתונות הצבאית האמריקאית. המלחמה עצמה, להבדיל מתיאורי הרקע הארץ-ישראלי, או הערכת לואי לצורך בירורם של מושגים כלליים — כי אלה ואלה כבר הופיעו, במשך השנה האחרונה, ב"Marine Corps Gazette" והן ב"Military Review" בגיליון האחרון של "עתון הרגלים" האמריקאי (מרס 1949) מופיע מאמר מאת סופר מיוחד, ג'ימס ס. מטקלף, אשר ביקר בארץ וראה את צבאנו באימונים ובפעולה. המחבר מלא הערצה והתפעלות להישגי החייל היהודי — אם גם לא בלי הערות בקורתיות או ספקניות. להלן — תרגום עיקר דבריו, שהופיעו במקור האמריקאי בכותרת, "מלחמתם של חיילי-הרגלים". מכל תוכנו של המאמר בולטת העובדה; כי נכתב עוד בטרם סתיי, 1948.

החייל הרגלי והנטל המוטל עליו

"ניכר מיד שהוא חייל — לפי הרובה שבידו".

החייל הרגלי הישראלי הוא גורם לוחם שהועמד על גרעינו ההכרחי המינימלי בלבד — אדם ונשקו. זהו אדם הפטור מעומסו של ציוד רב. אך מצב מאושר זה לא לפי התכנית נוצר. לו היה מצוי ציוד רב יותר, כי או בלי ספק שהיה מוצא את דרכו לתוך צקלון-הצד שלו, לאשפת תחמשתו, אלי מתניו, גבו וכתפיו.

בתחילת המלחמה בארץ-ישראל היה נאלץ לחטוף רובה או אקדה ולצאת לפעול בו. רק עם תום הפרשה כולה, נידע: באיזו מידה בדיק הצליחו מעשיו אלה. אולם עד כה — הלך וניצח.

היתה זו מלחמתן של יחידות קטנות. מעין היה להס — תכל בפעליו של החייל הרגלי קליהוין, קשה-הפגיעה, מהיר-התנועה, עומדים לרשותו סיוע של ארטילריה ומרגמות, אך לא כפי שאנו יודעים אותם בצבא ארה"ב. היה זה רק אותו מין של אש מכינה או מסייעה, שאפשר היה לצפות לו מכלים כאלה כשהם נתונים בצמצום חמור, במספרם ובתחמושתם.

וכך נפל הנטל בעיקרו על שכמו של החייל-הרגלי. הערכה חסופה של המצב בכללותו מראה, שלליגה הערבית היה היתרון בציוד ובאספקה. במקרים רבים היה לה גם יתרון באשר למבנה השטח. בהיותם הכוח התוקף, יכלו לבחור את דרכי הגישה, זמן ההתקפה ואת המטרות שיש ללכדן. בתחילה לא יכלו היהודים לעשות הרבה יותר מאשר לפגוש את ההתקפות העיקריות כפי שהסתמנו והלכו, בזו אחר זו.

לחיל הישראלי כל הדברים ההכרחיים ללוחם, אם גם לא אחת מן המותרות. החגור שלו מצער, אולם דרישות האקלים הן מועטות. מאחר שגשם לא ירד לפני החורף, יכול הוא להסתדר — עכ"פ, לע"ע — גם בלי מעיל גשם או יריעה אישית. אין הוא בולע מים כל פעם שהוא חש בצמאון קל, ויכול הוא איפוא להתקיים בלי מימיה; מים יהיו לו בלילה; או שיובאו עם מנות המזון, או שניתן להשיגם בכסויי החשיכה. יש לו שמירה — אך יש לשער, כי לא יטרח לקחתה אתו אל חוץ מערך הקרב, באם לוחם הוא בדרום הארץ. עודפי מדיני ישראל, ודאי, אף הם בעורף. מכנסי החאקי הקצרים, חולצתו קצרת השרוולים וגרבינו יתיבשו במהרה תחת השמש הארצישראלית החמה, כך שהוא יכול לכבס את בגדיו וללבשם מיד שנית.

טקטיקת-מער

הטקטיקה של הסתערות-רגלים, כפי שהיא נהוגה בכוחות הישראליים, דומה לאורה המקובל אצל חילות טובים שבעולם כולו. הקמתו של בסיס-אש, על מנת לתק את האויב, בשעה שכוונת-מרון מאגף את עמדת האויב תוך שימוש בגישות שפני השטח משמשים להן כמסתור — כל זה נראה כדבר ראשוני. למדי; אך הרי מצויים בעולם גייסות, המשלמים שכר-לימוד יקר בטרם יסגלו זאת לעצמם.

ביקרתי לא מזמן בעמדת הגנה ישראלית, אשר הערבים ניסו לכבשה בהסתערות-יזמים חזיתית. הם נהדפו, בסבלם אבידות רבות. באותו אזור עצמו, ראיתי עמדה קשה לכי-בוש, שנלכדה ע"י היהודים.

המטרה של היהודים היתה הר, שחלש על ישוב. משלט זה איפשר לערבים תצפית מצויינת, לניהול אש תותחים ומרגמות על הישוב. כמו כן היה קרוב במידה מספקת כדי לשתק כל תנועה בתוך הישוב במשך שעות היום ע"י מקלעי "שפנדאו" וכלים אוטומטיים אחרים, גדולי-קוטר. כל זה היה בגדר אש טובלנית, אך הערבים השיגו גם מידת-מה של אש גלחנית, ע"י הצבת כמה כלים אבטור-מטיים וצלפים במורד על המדרון הקדמי.

למקום הובאה יחידת "קומנדו" ישראלית אשר הוגברה ע"י חיילים-אזרחיים מתושבי המקום. להר היו כמה גאיות ובקעים, "ואדיות", אשר עלו מתחתיתו עד קרוב לכתפיו. הערבים, אם מתוך בטחון בהסיונתם בפני התקפה, או בשל חוסר שימת-לב בהצבת מוקפיהם, לא הסמו את הגאר יות באש-מגן ערוכה-מראש או ע"י זקיפים. שלושים איש מן הישוב, וכמה אנשי "קומנדו" טיפסו למעלה בתוך ואדי, בשעות החשיכה — והגיעו לפסגת ההר, כמה מאות מטרים מאחורי קווי-ההגנה של האויב, בעוד חשכה. ההפתעה היתה מוחלטת. הערבים נטשו את עמדתם בתפוזן כזה, שנשקם ואספקתם הושארו במקום. ההר עדיין נמצא בידי היהודים.

התקפות לילה

התקפות-לילה דומות לנ"ל, כנגד עמדות בעלות חילי-מצב מרובה, אך שלא הוגנו באורח-בטוח. השיגו לכוחות הישראליים מטרות רבות מסוג זה בכמה חזיתות.

(1) זכר לטרון... — המער כת.

הצלחתם של רגלים ישראליים, המזויינים נשק קל בלבד, בכיבוש משלטים בצוירי-טבע ע"י התקפות-לילה, — לפעמים בעזרת הפתעה, אך לעתים קרובות בלעדיה — היא עדות לתנופתו ולרוחו של החייל-הפרט. אך זוהי גם עדות לכשלונות הערבים — בזה שלא ערכו מראש קווי-אש-מגן אחרונים, על פני שטחי-הגנישה הבלתי-אמצעים, וכן לא מקפידים-לילה.

לפני זמן מה נוכחתי בתרגיל טקטי בשטח, בו צריכה היתה מחלקה ישראלית לגרש אויב ערבי מדומה ממקום אשר יכול היה להחשב כעמדה חזקה. המפגן היה חלק מתרגילי-הסיום של מתאמנים שהשלימו תקופת הדרכה בת 20 יום.

קצין דובר אנגלית הסביר את המצב הנתון. "כוח ערבי לפי ההערכה 10-12 איש, תופש חלק מן הרכס הזה" — והוא הורה בידו על בליטת קרקע מאורכת, שהקבילים לחלק מן הכביש הראשי היפה — תל-אביב. "הערבים נהגו לירות על התחבורה בכביש, כשהם משתמשים במק"ל ע"י שפנדאו, מכונות-יריה וצלפים. תפקיד המחלקה לגרש את הערבים מן הרכס".

הרכס נמצא כ-1500 מטר מורחה לכביש, אשר הולך מצפון לדרום. בין ה"אויב" לדרך נמצאה גבעה. מהכביש מזה — ומהגבעה הנ"ל מזה — הסתמן שקע, שהיה "ואדי". אותו ואדי נמשך — בצורה הנוחה לתכנון התר-גיל — לעבר אגפה הצפוני של עמדת-האויב המדומה.

יחידת-המשנה הקדומנית של המחלקה נעה לעבר הדרום על פני הכביש: — תשעה אנשים בשורה עורר פית, ג' מטרים בין איש לאיש.

"תפקידם למשוך את האש, ולשמש נקודת-המוצא להתפתחות" — הסביר הקצין, בהוסיפו: — "כמובן, התר-גיל מניח כי עצמתם של הערבים ידועה לנו".

כיתת-החוד — הכיתה הראשונה הנ"ל — התפרסה במהירות, משהגיעה למקום בו "הוסכם" כי נורתה עליהם אש האויב. מפקד-המחלקה ושני רצים הופיעו על הגבעה (ראה לעיל), בהשמרם שלא להראות לאויב. לאחר סיור-תצפית מהיר, והערכת המצב, נתן המפקד פקודות-בעל-פה לשני הרצים והצביע להם על פריטים מסוימים במבנה השטח. רץ אחד פנה אל הכיתה הראשונה, ואלו השני — אל הגוף הראשי, אשר נעצר ותפס מחפה לאורך הכביש, כ-600 מטר מצפון למקום בו הותקפה יחידת-השדה הקדומנית.

הכיתה הראשונה עסקה עתה, במתן מענה-אש לאויב שבדמיון (במשך כל זמן התרגיל השתמשו בתחמושת קלעים). שאר-המחלקה, המוגן ע"י הגבעה שבאמצע, נע אל עמדה ממנה יוכל להתקדם אח"כ במחופה כלפי אגפו הצפוני של האויב. נוסף על הרובאים, היו ליחידה שלושה מקלעים ומרגמת 2 אינטס.

המקלעים והמרגמה החלו משתתפים בקרבי-האש. שאר רית המחלקה — פרט לחלק של כיתה אחת, שהוטל עליה לשמש הבטחה מקומית למרגמה ולמקלעים — התקדמה במעלה הגיא הנ"ל. היה עליה ללפות את אגף-הצפון של הערבים, שעה, שעליונות האש, שהושגה ע"י חלק היחידה, אשר כבר הופעל, מחזיק את האויב צמוד לאדמה ומרוחק. התרגיל בוצע באופן חלק, והוכיח דרגה גבוהה של תיאום. לא היו כל בלבולים בולטים, — דהיינו, בפעולתו של הצד הישראלי. שמתו לב, שמפקד המחלקה לא שמר

לאויב יתר פיקחות מאשר יתכן וישנה לו למעשה. אולם התרגיל בוצע כהלכה, וכיחוד לגבי אנשים אשר זמן קצר כל־כך קודם לכן היו עדיין אורחים.
חייל טוב

הוא חייל טוב. אם המלחמה תמשך, יהיה חייל עוד יותר טוב. יש בו אומץ־לב, פקחות, יומה, כושר־תחבולה וסבילות. וכן מקבל הוא עתה נשק וציוד רבים יותר וטובים יותר. יש לו הרבה דברים, שחייב הוא לשבת ולהודות עליהם — והוא חייב לא־מעט לאותה השגחה עליונה אשר נתנה מולו אויב, שלא ידע להשתמש מיטב השימוש בנשקו.

אם לימד אותנו החייל הישראלי משהו, הרי אין לקח זה אלא, שאל לנו לעולם לסמוך במידה כזאת על פלאי הטכניקה עד שתישכח חשיבותו של האדם הקטן עם רובהו הקטן. החייל הרגלי — עודנו המשען העיקרי בבנין הקרב.

אפילו על רורב קטן. אולם הקצין הסביר לי: „אנו מניי חים שכות גדול יותר נמצא מאחורנו, על הדרך. והוא יכול להכנס לקרב בשעת הצורך“. יש לי רושם שהיה זה לעיון שבה לו לאחר המעשה.

אכן, את מפקד הכוח הערבי המדומה צריך היה להעמיד לקיר בו במקום, בגלל מעשה איוולת גסה. „האם אין אתם קובעים את המצב ה„נתון“ כנוח קצת יותר מדי לנוח הישראלי, כשאתם משאירים את דרך הגישה המפתה כבלתי מובטחת לגמרי ע"י הערבים? — שאלתי — „שער בנפשך את אשר יכול היה איש אחד לעשות לנוח־המתמרן בשעת התקרבותו“.

היתה לו תשובה טובה לכך: — „הבעיה מבוססת על המצבים המציאותיים, כפי שנפגשנו בהם במקרים רבים. הערבים אינם חושבים על כל זאת“.

יש לשער כי הקצין צדק. אחר הכל, הם צריכים כבר לדעת, לאחר נסיונם, אך סבורני, בכל זאת, שצריך ליחס

מן התמונות שהופיעו במקור האמריקאי